

Soạn bài Ôn tập về luận điểm - Ngữ văn lớp 8

I. Khái niệm luận điểm

1. Ôn tập kiến thức: Luận điểm là gì? Lựa chọn câu trả lời đúng trong các câu sau:

- a) Luận điểm là vấn đề được đưa ra giải quyết trong bài văn nghị luận.
- b) Luận điểm là một phần của vấn đề được đưa ra giải quyết trong bài văn nghị luận.
- c) Luận điểm là những tư tưởng, quan điểm, chủ trương cơ bản mà người viết (nói) nêu ra trong bài văn nghị luận.

Trả lời:

Chọn đáp án c) Luận điểm là những tư tưởng, quan điểm, chủ trương cơ bản mà người viết (nói) nêu ra trong bài văn nghị luận.

2.

a) Bài *Tinh thần yêu nước của nhân dân ta* của Chủ tịch Hồ Chí Minh (Ngữ văn 7, tập hai, tr.24 - 25) có những luận điểm nào? Chú ý phân biệt luận điểm xuất phát dùng làm cơ sở và luận điểm chính dùng làm kết luận của bài.

b) Một bạn cho rằng bài *Chiếu dời đô* của Lí Công Uẩn gồm hai luận điểm:

- Luận điểm 1: Lí do cần phải dời đô.

- Luận điểm 2: Lí do có thể coi thành Đại La là kinh đô bậc nhất của đế vương muôn đời.

Xác định luận điểm như vậy có đúng không? Vì sao?

Trả lời:

a) Trong bài *Tinh thần yêu nước* của nhân dân ta Chủ tịch Hồ Chí Minh có nêu những luận điểm:

- Khẳng định tinh thần yêu nước của nhân dân ta nồng nàn, mạnh mẽ.
- Tự hào về truyền thống yêu nước đấu tranh chống giặc ngoại xâm từ thời xa xưa.
- Những biểu hiện tinh thần yêu nước thời hiện tại (chống Pháp).
- Nhiệm vụ làm cho tinh thần yêu nước trở thành hành động.

Soạn bài Ôn tập về luận điểm - Ngữ văn lớp 8

b) Xác định hai luận điểm như vậy là đúng. Vì đây là 2 câu trả lời cho luận đề “cần phải đòi đô đến Đại La”, một câu căn cứ vào lịch sử, một câu căn cứ vào thực tế thành Đại La.

II. Mối quan hệ giữa luận điểm với vấn đề cần giải quyết trong bài văn nghị luận

1.

a) Vấn đề được đặt ra trong bài *Tinh thần yêu nước của nhân dân ta* là gì? Có thể làm sáng tỏ vấn đề đó được không, nếu trong bài văn, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ đưa ra luận điểm: “*Đồng bào ta ngày nay có lòng yêu nước nồng nàn*”?

b) Trong *Chiếu dời đô*, nếu Lí Công Uẩn chỉ đưa ra luận điểm: “*Các triều đại trước đây đã nhiều lần thay đổi kinh đô*” thì mục đích của nhà vua khi ban chiếu có thể đạt được không? Vì sao?

Trả lời:

a) Vấn đề được đặt ra trong bài “*Tinh thần yêu nước của nhân dân ta*” là tinh thần yêu nước của nhân dân ta. Nếu trong bài, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ đưa ra luận điểm “*Đồng bào ta ngày nay có lòng yêu nước nồng nàn*” thì chưa đủ làm sáng tỏ vấn đề.

b) Nếu Lí Công Uẩn chỉ đưa ra luận điểm “*Các triều đại trước đây đã nhiều lần thay đổi kinh đô*” thì mục đích của nhà vua khi ban “*Chiếu dời đô*” có thể không đạt. Vì chừng đó chưa đủ làm sáng tỏ vấn đề “cần phải dời đô đến Đại La”.

2. Từ sự tìm hiểu trên, em rút ra được những kết luận gì về mối quan hệ giữa luận điểm với vấn đề cần giải quyết trong bài văn nghị luận ?

Trả lời:

Luận điểm với vấn đề cần giải quyết trong bài văn nghị luận có mối quan hệ chặt chẽ. Luận điểm cần phải xác thực, phù hợp với yêu cầu giải quyết vấn đề và phải đủ để làm sáng tỏ toàn bộ luận đề.

III. Mối quan hệ giữa các luận điểm trong bài văn nghị luận

1. Để viết bài tập làm văn theo đề bài: “*Hãy trình bày rõ vì sao chúng ta cần phải đổi mới phương pháp học tập*”, em sẽ chọn hệ thống luận điểm nào trong hai hệ thống sau:

Hệ thống (1)	Hệ thống (2)
(a) Phương pháp học tập có ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng học tập.	(a) Chỉ cần đổi mới phương pháp học tập là kết quả học tập sẽ được nâng cao nhanh

Soạn bài Ôn tập về luận điểm - Ngữ văn lớp 8

(b) Cần thay đổi phương pháp học tập cũ (thụ động, máy móc, xa thực tế) vì nó không phù hợp với yêu cầu của học tập, không đưa lại kết quả tốt.	chóng. (b) Do đó, người học sinh cần phải thường xuyên thay đổi cách học tập.
(c) Cần theo phương pháp học tập mới (chủ động, sáng tạo, kết hợp học với hành) vì nó phù hợp với yêu cầu của học tập, đưa lại kết quả tốt.	(c) Chúng ta còn chưa chăm học, còn hay nói chuyện riêng. (d) Nếu chúng ta học tập theo phương pháp mới thì kết quả sẽ tốt hơn.

Trả lời:

a) Hệ thống thứ nhất đạt được các điều kiện cần của luận điểm.

b) Hệ thống thứ hai không đạt được các điều kiện đó. Là bởi:

- Trong hệ thống đó, có những luận điểm chưa chính xác (không thể chỉ đổi mới phương pháp là kết quả học tập sẽ được nâng cao, cũng không thể đòi hỏi phải thường xuyên đổi mới cách học tập nếu không có lí do chính đáng), cũng có luận điểm chưa phù hợp với luận đề (chưa chăm học và nói chuyện riêng đều không phải là khuyết điểm về phương pháp học tập). Vì chưa chính xác nên luận điểm (a) không thể làm cơ sở để dẫn tới luận điểm (b). Bởi không bàn về phương pháp học tập nên luận điểm (c) không liên kết được với các luận điểm đứng trước và sau nó. Do đó, luận điểm (d) cũng không kế thừa và phát huy được kết quả của 3 luận điểm (a), (b), (c) trên đó.

- Nếu viết theo hệ thống luận điểm này thì bài làm không thể rõ ràng, mạch lạc (bởi mạch vẫn không thông suốt), các ý không tránh khỏi luẩn quẩn, trùng lặp, chòng chẹo (ví dụ: ý “cần đổi mới phương pháp học tập” sẽ phải nói đi nói lại suốt bài vì thế trong bài văn nghị luận, luận điểm cần phải chính xác và gắn bó chặt chẽ với nhau.

2. Từ sự tìm hiểu trên, em rút ra được kết luận gì về luận điểm và mối quan hệ giữa các luận điểm trong bài văn nghị luận?

Trả lời:

Luận điểm phải chính xác, phù hợp với yêu cầu giải quyết vấn đề và đủ để làm sáng tỏ toàn bộ vấn đề.

- Sự phân chia ra các luận điểm ngang bậc nhau chỉ được dựa vào một căn cứ duy nhất.

Soạn bài Ôn tập về luận điểm - Ngữ văn lớp 8

- Các luận điểm ngang bậc nhau phải loại trừ nhau, không được trùng lặp hoặc chòng chéo lên nhau.
- Các luận điểm phải được sắp xếp đúng theo lô-gíc của quá trình giải quyết vấn đề, luận điểm trước chuẩn bị cơ sở cho luận điểm sau, luận điểm sau tiếp thu và phát huy kết quả của luận điểm trước.
- Các luận điểm cũng cần được sắp xếp sao cho người đọc (người nghe) dễ dàng tiếp nhận. Sự nghị luận nên đi theo trình tự: từ cái dễ thấy hơn đến cái khó nhận ra hơn, từ cái quen thuộc hơn đến cái mới lạ hơn, từ cái ở mức độ thấp hơn đến cái ở mức độ cao hơn...

IV. Luyện tập

Câu 1. Đoạn văn sau đây nêu lên luận điểm "*Nguyễn Trãi là người anh hùng dân tộc*" hay luận điểm "*Nguyễn Trãi như một ông tiên ở trong tòa ngọc*"? Hãy giải thích sự lựa chọn của em.

Nguyễn Mộng Tuân, một người bạn của Nguyễn Trãi, đã ca ngợi Nguyễn Trãi như sau: "Gió thanh hây hây gác vàng, người như một ông tiên ở trong tòa ngọc, cái tài làm hay, làm đẹp cho nước, từ xưa chưa có bao giờ...". Nguyễn Trãi không phải là một ông tiên. Nguyễn Trãi là người chân đạp đất Việt Nam, đầu đội trời Việt Nam, tâm hồn lộng gió của thời đại lúc bấy giờ, thông cảm sâu xa với nỗi lòng dân lúc bấy giờ, suốt đời tận tụy cho một lí tưởng cao quý. Nguyễn Trãi là khí phách của dân tộc, là tinh hoa của dân tộc. Sự nghiệp và tác phẩm của Nguyễn Trãi là một bài ca yêu nước và tự hào dân tộc. Nguyễn Trãi rấy xứng đáng với lòng khâm phục và quý trọng của chúng ta. Ca ngợi người anh hùng dân tộc, chúng ta đã rửa mối "hận nghìn năm" của Nguyễn Trãi!

(Phạm Văn Đồng, *Nguyễn Trãi, người anh hùng của dân tộc*)

Trả lời:

Luận điểm của phần văn bản ấy không phải là "*Nguyễn Trãi là một ông tiên*", cũng không hẳn là "*Nguyễn Trãi là anh hùng dân tộc*", mà là "*Nguyễn Trãi là tinh hoa của đất nước, dân tộc và thời đại lúc bấy giờ*".

Trong đoạn văn sau nêu lên luận điểm "*Nguyễn Trãi là người anh hùng dân tộc*" vì:

Luận điểm chính trong bài nằm ở câu mở đầu: "*Nguyễn Mộng Tuân, một người bạn của Nguyễn Trãi... chưa có bao giờ*".

Các luận điểm sau làm cơ sở:

+ Nguyễn Trãi không phải là ông tiên mà là người Việt Nam tận tụy cho tâm hồn cao quý, thấu hiểu nỗi lòng người dân.

Soạn bài Ôn tập về luận điểm - Ngữ văn lớp 8

+ Nguyễn Trãi là khí phách của dân tộc, tinh hoa của dân tộc.

+ Nguyễn Trãi xứng đáng với lòng khâm phục và quý trọng của chúng ta.

Câu 2. Nếu phải viết một bài tập làm văn để giải thích vì sao có thể nói rằng giáo dục là chìa khóa của tương lai thì:

a) Em sẽ lựa chọn các luận điểm nào trong số các luận điểm dưới đây:

- Giáo dục có tác dụng điều chỉnh độ gia tăng dân số.

- Giáo dục tạo cơ sở cho sự tăng trưởng kinh tế.

- Giáo dục giải phóng con người, giúp con người thoát khỏi sự áp bức và sự lệ thuộc vào quyền lực của người khác để đạt được sự phát triển chính trị và tiên bộ xã hội.

- Giáo dục đào tạo thế hệ người sẽ xây dựng xã hội tương lai.

- Nước ta là một nước văn hiến có truyền thống giáo dục lâu đời.

- Giáo dục góp phần bảo vệ môi trường sống.

- Trẻ em hôm nay là thế giới ngày mai.

b) Em sẽ sắp xếp các luận điểm đã lựa chọn (và đã sửa lại, nếu cần) theo trình tự nào? Vì sao?

Trả lời:

a) Các luận điểm được lựa chọn có nội dung chính xác và phù hợp với ý nghĩa của luận đề “Giáo dục là chìa khóa của tương lai” (hiểu theo nghĩa: giáo dục góp phần mở ra tương lai cho loài người trên trái đất). Vì thế, không thể chọn những ý không có mối quan hệ chặt chẽ với nội dung cơ bản này (như: Nước ta có truyền thống giáo dục lâu dài) làm luận điểm của bài văn.

b) Có thể sắp xếp các luận điểm đã được lựa chọn và sửa chữa theo trình tự dưới đây:

Giáo dục được coi là chìa khóa của tương lai vì những lẽ sau:

- Giáo dục là yếu tố quyết định đến việc điều chỉnh tốc độ gia tăng dân số, thông qua đó, quyết định môi trường sống, mức sống trong tương lai.

- Giáo dục trang bị kiến thức và nhân cách, trí tuệ và tâm hồn trẻ em hôm nay, những người sẽ làm nên thế giới ngày mai.

Soạn bài Ôn tập về luận điểm - Ngữ văn lớp 8

- Do đó, giáo dục là chìa khóa cho sự tăng trưởng kinh tế trong tương lai
- Cũng do đó, giáo dục là chìa khóa cho sự phát triển chính trị và cho tiến bộ xã hội sau này.